

“Het doel der opvoeding is: elk kind te helpen worden wat het is”. *Kees Boeke*

Basisonderwijs

Kees Boekelaan 10 3723 BA Bilthoven
Directeur: Anne-Mieke Bulters
T 030 228 28 42
werkplaatsbo@wpkeesboeke.nl
www.wpkeesboeke.nl

Voortgezet onderwijs

Kees Boekelaan 12 3723 BA Bilthoven
Rector-bestuurder: Jeroen Croes
T 030 228 28 41
werkplaatsvo@wpkeesboeke.nl
www.wpkeesboeke.nl

“De omgeving
van de mens is
de medemens.”

wp
krant

jaargang 37 | nummer 39 | januari 2021

Voortgezet onderwijs

De brugklas
Wij, de lockdowngeneratie

Algemeen

Wereldburgerschap in de tijd van Kees
Raad van Toezicht

Basisonderwijs

Trudy Grijpma
Executieve functies

Redactioneel winter 2021

'Historisch', noemde ik de afgelopen WP-Krant op deze plek. Waarschijnlijk in een vlaag van zomerse overmoed met een vleugje laagbesmettingscijferoptimisme. Inmiddels zitten we midden in de tweede lockdown en organiseren we onze jaarlijkse open dag noodgedwongen online.

Het deed de redactie besluiten om voor deze WP-Krant niet één, maar twee thema's te kiezen. Enerzijds houden we oog voor de actualiteit (corona), anderzijds wilden we eens focussen op een jaarlijks terugkerend (WP-)wonder: de overstap van basis- naar voortge-

zet onderwijs. Bij laatstgenoemde thema laten we een werker uit het B0 (Benjamin uit groep 8) aan het woord komen, bij het eerste een werker uit het VO (Storm uit V6).

Maar deze editie heeft meer te bieden. Zo laat Jos Heuer zien dat Kees Boeke zijn tijd ver vooruit was waar het onderwijs-internationalisering betreft, en wijden we warme woorden en prachtige foto's aan het afscheid van oer-medewerker Trudy Grijpma. Heel veel leesplezier!

Berend Ike

Inhoud

- 3 Worden wie je bent?
- 4 De brugklas
- 9 Wat zou Kees ervan hebben gevonden?
- 10 Wij, de lockdowngeneratie
- 12 Wereldburgerschap in de tijd van Kees Boeke
- 17 Raad van Toezicht
- 18 De oud-werker: Lucie van den Bergh
- 20 Werk dan mee in De Werkplaats
- 22 Het komt goed!
- 24 Afscheid Trudy Grijpma
- 26 Werkers in coronatijd
- 30 Wie ben ik?
- 31 Executieve functies
- 34 Bint is back

Colofon

Redactie

Anne-Mieke Bulters, Maarten Elenbaas
Marijn Backer en Jeroen Croes
Eindredactie: Berend Jan Ike

Ontwerp

Mireille Geijssen/Gabriëlle Buys

Drukwerk

Drukkerij ESED te Bunschoten-Spakenburg

Middenfoto

Willem Mes

Foto cover

Willem Mes

Foto's zonder bronvermelding

Willem Mes

VO

Worden wie je bent?

Scholen die zichzelf aanprijzen beweren graag dat je daar 'kunt worden wie je bent'. Citaten van Kees Boeke worden soms ook wel verkleind tot iets wat daarop lijkt. Hoewel de uitspraak ook mij roert, vraag ik me ook af wat dat nou precies betekent en hoe dat dan gaat, 'jezelf worden'. Staat die individuele 'ik' dan los van de andere mensen, los van de maatschappij? Kun je jezelf ontplooiën en tegelijk een onderdeel zijn van de gemeenschap?

'De omgeving van de mens is de medemens' dichte Jules Deelder. Wij mensen zijn gericht op andere mensen. Zo bekeken is de ideale leeromgeving een plek

waar mensen samen werken aan het vergaren van kennis. Natuurlijk helpt het als er goede lesmethodes, sterke ICT-toepassingen, een mooie werkplek en andere materiële voorzieningen zijn. De sterkste invloed op het leren komt echter van de groep waarbinnen je leert: de werkers en medewerkers.

Leren in een groep is meer dan zaken aan elkaar uitleggen. Leren van elkaar is ook ontdekken wie jij zelf bent. Door je te spiegelen aan een ander, leer je ook jezelf kennen. Wat zijn jouw eigen voorkeuren, krachten en valkuilen? Om gericht geholpen te kunnen worden, moet je ook gekend zijn door de ander. Zo kan de ander jou

beter helpen en je op maat vragen stellen of tips geven. Zien wie je bent, om je te helpen te worden wie je bent.

Het toepassen van het geleerde moet ieder mens uiteindelijk zelf doen. Wanneer je aan een examen werkt of later met een probleem op het werk worstelt of voor een levensvraagstuk staat, dan ben jij het zélf die jouw keuzes maakt. Wat is het fijn als je op die momenten kunt terugvallen op kennis en zelfkennis die je op De Werkplaats hebt ontwikkeld. Werk dus mee op De Werkplaats!

Jeroen Croes
Rector-bestuurder

“De sterkste invloed op het leren komt van de groep waarbinnen je leert.”

De brugklas

I Wel of niet jouw middelbare school? Enkele overwegingen

In het leven van ieder kind komen keuzes voor die bepalend zijn voor de omgeving waarin het opgroeit. Kiezen aanvankelijk de ouders de juiste basisschool, acht jaar later 'kiezen' ouders en kind sámen op welke middelbare school zij denken dat het kind het best tot zijn recht komt, sociaal en cognitief.

Scholen spannen zich door middel van open dagen in om te laten zien waar zij voor staan. Kinderen en ouders bezoeken deze open dagen om de sfeer te proeven en een indruk te krijgen van het lessenaanbod en de leraren. Uiteraard komen ouders en kinderen vaak met verwachtingen die zij ontlene aan hun eigen schooltijd of aan verhalen die rondgaan over de school. Tijdens de open dag kan een school dan aan die verwachtingen voldoen of juist helemaal niet. Uiteindelijk kunnen de bezoekers op basis hiervan de keuze voor deze of gene school maken.

Dat het niet altijd mogelijk blijkt om op de school van je eerste keuze terecht te komen, maakt het nog lastiger om te beslissen. Bovendien is het maar de vraag of je überhaupt op basis van open dag-informatie een goede keuze kunt maken. Uiteindelijk valt of staat alles met de mensen die op de school werken. Natuurlijk, er zijn ook objectieve gegevens die een keuze kunnen ondersteunen. Hoe selecteert de school de leerlingen voor haar leerwegen? Heeft de school categorale brugklassen met

één schooltype, bijvoorbeeld vmbo-tl (mavo) of gymnasium? Of zijn er 'dakpanklassen', waar twee schooltypen zijn gecombineerd, bijvoorbeeld mavo/havo of havo/vwo? En hoeveel jaar duren zulke heterogene brugklassen? Bij alle varianten wordt uiteindelijk een keuze gemaakt voor één schooltype, gericht op het behalen van een diploma in dat schooltype. Maar hoe komt die keuze tot stand? En voor wie een beetje 'uitzoomt': doen de examenresultaten recht aan de schooladviezen? En hoe zijn de op- en afstroomcijfers?

Ook de antwoorden op vragen naar ict-gebruik, lesuitval, pestincidenten en de begeleiding van kinderen met bijzondere leerwegen kunnen een indruk geven van de mate van professionaliteit van een school. Daarnaast geven de wijze van

communiceren, de inrichting van de website en de samenwerking tussen school en ouders een idee van het belang dat school stelt in transparantie.

Maar toch, is de school die goed scoort ook jouw school?

Hoe ruikt je school? Hoe spreken de leraren je aan? Hoe zien de lokalen eruit? Wat zie je als je uit het raam kijkt? Wat vinden je ouders? Naar welke school gaan je vrienden?

De jaren tussen 12 en 18 kunnen prachtige jaren zijn. Als je lekker in je vel zit, vrienden hebt, ontdekt wat wel en niet werkt als het gaat om leren, ontdekt wat je (niet) kan, steeds meer ontdekt dat jouw leven van jou is en dat jij daar de verantwoordelijkheid voor mag en kan nemen, als je verliefd wordt, als je verdriet hebt, soms faalt, soms struikelt,

“Is de school die goed scoort ook jouw school?”

“Je eigen team hebben is fijn. Je hebt je kluisje hier en het is er gezellig!”

Zo wil je het toch als ouder? Je gunt je rupsje een veilige wereld om de vlinder te worden die het is, zelfs als het thuis tegenzit en de dobbelsteen van het lot je niet gunstig gezind is.

vragen aan teamleiders Thijs Spook, Ria Friesen en Irma Vossebeld. We wensen je een fijne rondleiding!

II De Rondleiding

Stel je een open dag op een normale school voor. Je loopt met je vader of je moeder letterlijk over de brug van het nog vrij nieuwe gebouw naar de onderbouwteams waarin de brugklassen les krijgen. Je was hier nooit eerder, je kijkt uit het raam, ziet eindeloze sportvelden en een bosrand die je een gevoel van heimwee naar een perfecte wereld geven. Op het veld staan de goals van een voetbalveldje en op de lat van een van de goals zit een grote wit-bruine vogel. Een buizerd, hoor je iemand zeggen.

Team 3

Je komt door twee grote zwaaiendeuren een ruimte binnen. Een jongeman

begroet je. 'Ik ben Thijs,' zegt hij, 'ik ben de teamleider. We staan hier in team 3. In team 3 werkt een team medewerkers samen met ongeveer 150 werkers. We werken met dakpanklassen: één mavo/havo-klas en twee havo/vwo- klassen in zowel leerjaar 1 als leerjaar 2. Je ziet hier aan elke kant een *instructieruimte* en een zogenaamd *domein*. Een paar lessen per dag zit je in een *instructieruimte*, de andere uren werk je in het *domein* in groepjes aan opdrachten.'

Jullie kijken een beetje onwennig rond. Waar moet je naar kijken?

'Hoe werken jullie hier dan?' vraagt een ouder die naast jullie is komen staan.

'Je hebt een eigen laptop, maar je werkt ook uit boeken,' antwoordt Thijs. 'Het jaar is verdeeld in vier perioden en voor iedere periode staat het schoolwerk van tevoren vast. In je elektronische leeromgeving zie je voor alle vakken de weektaken. Je kunt dus vooruit werken en als je ziek bent en thuis moet blijven, kun je bijblijven. Door coronatijd hebben we ontdekt dat je ook lessen vanuit huis kunt volgen. Met hulp van je studiewijzer weet je altijd wat je moet doen. Alle dagen op De Werkplaats duren even lang. En als het goed is, werk je elke dag tot 15:00 uur op school, ook als er leraren ziek zijn.'

'En hoe weet je dan wanneer je les hebt en wanneer je in het domein moet werken?'

Twee leerlingen, ze heten *werkers* hier, schieten toe en wijzen jou en je ouders een rooster aan. Het schijnt allemaal erg makkelijk en duidelijk te zijn. Ze zijn aardig. Ze lachen naar je en willen je laten zien waar je kunt tekenen en waar de praktijklokalen zijn. 'Kom mee,' zeggen ze, en voor je het weet blijven je ouders praten met andere ouders en loop jij in je eentje door de grote gang. 'Waar zit je op school?' vragen de werkers. 'Hoe heet je? Houd je van voet-

bal?’ Ze vertellen je over hun mentor, over projecten, over voetballen op het veld in de zomer, ze vinden alles leuk.

‘Word je wel eens gepest,’ vraag je? De werkers kijken serieus. ‘Laatst wel. Iemand had een appje rondgestuurd over iemand. Heel gemeen. Een klasgenoot had meteen de app aan de mentor door-gestuurd. We hebben er in de mentor-klas net zolang over gepraat tot de pester opbiechtte dat het een grap was.’ ‘En krijg je wel eens straf?’ vraag je. ‘Wel als je vaker te laat komt, dan moet je klusjes doen. Wil je het muzieklokaal zien?’ In het muzieklokaal is het heel druk. Er speelt een bandje en een paar kleine kinderen rammen op een trommel. ‘Kom!’

De werkers slepen je van het muzieklokaal naar de keuken waar je een kookles en een mini-pizzaatje krijgt en vandaar weer naar de lokalen waar andere werkers scheikundeproefjes doen. Wat een grote school! Toevallig verschijnen daar juist je ouders weer in de gang. ‘Kunnen jullie ons naar team 4 brengen?’ vraagt je moeder. Natuurlijk. In team 4 zitten ze zelf. ‘Zijn jullie wel eens verdwaald’ vraag je. ‘In het begin wel,’ zegt een werker. ‘Maar in de eerste week deden we allerlei verschillende opdrachten om de school te leren kennen.’ ‘En je zit als leerling toch de hele dag in je team?’ vraagt je moeder. ‘Verveelt dat niet?’ ‘Nee. Je gaat naar tekenen, naar muziek, naar gym en in de pauze ga je naar de kantine of naar buiten. Je eigen team hebben is juist fijn. Je hebt je kluisje hier en het is er gezellig. Hier is team 4.’

Team 4

De werkers lopen door, jullie slenteren wat door het domein. Op tafel liggen boeken over Grieken en Romeinen. Bij een kleine blonde vrouw staat een groepje ouders. Ze stelt zich voor als Ria, de teamleider. Ria werkt al heel lang op de school. Dit schooljaar is haar laatste. Een vader wil weten wat zij kenmerkend vindt voor het onderwijs op De Werkplaats. Ze aarzelt geen seconde. ‘Het zien en gezien worden,’ zegt ze. ‘We kijken naar de kinderen. Hoe zitten ze erbij? Wat doen ze? We kijken zowel naar hun welbevinden als naar hun manier van werken. We zien meer van de kinderen dan ze in de les laten zien. Zelfs als je ze niet lesgeeft weet je vaak wie ze zijn. We werken als team samen. En de kinderen werken ook samen. Ze werken in werkgroepjes. Je leert ze samen verantwoordelijkheid te dragen en rekening te houden met elkaar. Het lukt niet altijd. Maar ze mogen wel oefenen.’ De vader knikt.

“Je kijkt uit het raam, ziet eindeloze sportvelden en een bosrand die je een gevoel van heimwee naar een perfecte wereld geven.”

‘Werkers leren ook vanaf dag één om elkaar feedback te geven op eigen én andermans werk en op het samenwerkingsproces. Dat bouwen we ook in. Dat leren ze in mentorlessen, in projecten in tussenweken en in het *Gezonde Schoolprogramma*. Daar worden alle onderwerpen behandeld die voor het leven belangrijk zijn en die niet expliciet in de vakken zitten. *Samen anders* bijvoorbeeld. Wie ben ik, wie zijn zij. Tolerantie en acceptatie. Duurzaamheid, gezondheid, het komt allemaal aan bod.’

De groep ouders groeit. Eén ouder wil weten hoe creativiteit in het onderwijs een plek heeft. Ria heeft het over keuzes die je mag maken in je leerproces, en dat je in de opdrachten wordt uitgedaagd om dingen uit te proberen en te onderzoeken. ‘Samen leren en creëren noemde Kees Boeke dat. Met creëren wordt bedoeld dat je met de opgedane kennis zelf iets nieuws maakt. Maar we stimuleren werkers ook om mee te denken in de *klankbordgroep* over vraagstuk-

“Een paar lessen per dag zit je in een instructie-ruimte, de andere uren werk je in het domein in groepjes aan opdrachten.”

ken binnen het team. Naar hun ideeën en oplossingen wordt écht door ons geluisterd. En dan heb je natuurlijk de creatieve vakken en de dans- en musicalvoorstellingen.’ ‘Ook programmeren?’ wil een meisje weten. ‘Natuurlijk. Ook programmeren, en filosoferen, debatteren, creatief schrijven, samen in een bandje spelen en als het lukt hebben we ook uitwisselingen met kleine groepjes leerlingen van andere scholen. Voor al deze activiteiten kun je je aanmelden, en wij van onze kant uit stimuleren om aan zoveel mogelijk verschillende activiteiten te snuffelen. Een project waar alle werkers uit alle negen brugklassen aan meedoen is *Vocal Statements*, samen zingen terwijl klasgenoten gedichten voordragen en pleidooien houden voor thema’s als vrijheid en vriendschap. Samen de kracht van je stem laten horen voor thema’s die ertoe doen voor ieder mens. Vanaf leerjaar 3 is er alfa excellent, bèta-excellent, gamma-excellent, de taal-cursussen Cambridge, Goethe, Delf, yoga, er is van alles te doen.’

‘Dit is toch een gymnasiumteam?’ vraagt een vader. ‘Waar is het mavo-team? Werken jullie in alle teams op dezelfde wijze?’

‘We hebben geen apart mavo-team’, zegt Ria. ‘De mavo/havo-klassen zitten in team 1. Hier, in team 4, bestaan klas 1 en 2 ieder uit één havo/vwo-klas en twee gymnasiumklassen. En ja, we werken in alle teams op vergelijkbare wijze. Maar misschien moet u even in team 1 gaan kijken.’

Team 1

Gelukkig, je ouders willen ook in team 1 kijken, al dat luisteren maakt je moe. Twee werkers lopen mee met jullie. ‘Team 1 is ons team,’ zeggen ze trots. ‘Wil je zien wat we doen?’ Ze laten een werkstuk over raadsels zien. ‘Wat was er eerst, volgens jou? De kip of het ei?’ Jeetje. Eén moeder weet het. Volgens haar is het de kip.

De werkers lachen. ‘Het ei was er eerder’, zeggen ze. ‘Gelegd door een vogel die zelf geen kip was. Wilt u weten waarom?’ Een vrouw komt erbij staan. ‘Ik ben Irma,’ zegt ze. ‘De teamleider. Leuk werkstuk hè?’

Je wilt meer raadsels horen maar je moet luisteren van je ouders, want iemand stelt een belangrijke vraag over het basisschooladvies. ‘Wat doet de school als de resultaten niet passen bij het advies?’ Teamleider Irma vindt het een moeilijke vraag. Ze denkt dat basisschooladviezen echt niet zomaar tot stand komen. Maar ze vindt ook dat de school altijd de opdracht heeft om uit te zoeken wat nodig is voor ieder kind om eruit te halen wat erin zit. ‘We willen dat ieder kind op de plek komt die voor hem of haar de beste is. Je moet op De Werkplaats kunnen worden wie je bent, zei Kees Boeke. Maar dat bedoelde hij niet alleen met je hoofd. Ook sociaal, met elkaar. Er zijn zoveel factoren die meespelen bij de ontwikkeling van een kind. Maar we

proberen er altijd oog voor te hebben. En ik denk,' zegt ze, 'ik denk écht dat ieder kind op deze school tot zijn recht komt. Ook als je om welke reden dan ook een beetje anders jezelf bent dan je vrienden en vriendinnen.'

'En een werkplaatskind, wat is dat volgens u?'

Irma wijst direct naar de werkers die haar helpen bij de uitleg.

'Dat zijn echte werkplaatskinderen. Ze voelen zich hier thuis. Ze krijgen zelfvertrouwen. We nemen ze serieus. Ze wennen eraan serieus genomen te worden maar ook elkaar serieus te nemen. We hopen dat ze na De Werkplaats mensen zijn geworden die durven verantwoordelijkheid te nemen

voor de dingen die ze doen. We proberen ze dat ook te leren. Een werkplaatskind is een kind dat uitdagingen aan durft te gaan. Een werkplaatskind voelt zich vrij om te presenteren. En, waar we nog meer op moeten inzetten als school: een werkplaatskind toont, om met Kees Boeke te spreken, gemeenschapszin. Binnen de school zit dat wel goed, maar doen ze dat ook na school? We vinden het belangrijk dat het voelen van verantwoordelijkheid voor elkaar en onze omgeving een levenshouding wordt.'

Je gelooft het verder wel. Je steekt je vinger op. Je wilt bij de kikkers in de hal kijken. En je wilt weten waar de sporthal is. Teamleider Irma lacht. Ze vraagt twee werkers om je te brengen, maar ineens

willen alle ouders óók mee, want over vijf minuten begint in de grote zaal het praatje van de rector, gevolgd door een minimusical van kinderen van leerjaar 1 én de groep 8-kinderen van de basis-school van De Werkplaats. En zo loop je verder op deze open dag, zo zou je verder lopen als het kon. Want de kinderen die vorig jaar de school bezochten hadden vragen die ouders en kinderen nu ook hebben.

Wat doen ze op deze school? En kan het jouw school worden? Volgens de teamleiders kan ieder kind zich thuis voelen op De Werkplaats. Maar of dat klopt, kunnen jij en je ouders alleen zélf voelen. Weet in ieder geval dit: ieder kind is welkom. Jij ook!

“Scholen hebben een grote verantwoordelijkheid voor het leren *leren* én het leren *leven* van hun leerlingen.”

Wat zou Kees ervan vinden? Die vraag leidt vaak tot een kritische beschouwing over, pak hem beet: het mondkapje. De anderhalve meter. De online lessen. Camera's aan of uit? Sancties. Het curriculum. Kees weet raad.

Stilzwijgend veronderstellen we daarbij dat wij samen allemaal weten wie Kees was en wat hij vond. De ongeschreven afspraak daarbij is dat we ons houden aan zijn opvattingen. Waarom heet je anders de Kees Boeke-school? Even vanzelfsprekend gaan we ervan uit dat wat Kees vond een onverkort axioma is voor de visie van het onderwijs op zijn school anno 2021.

“Staat school open voor ongemakkelijke meningen?”

VO

Mijn Kees, jouw Kees?

Beide opvattingen maken het moeilijk om antwoord te geven op de vraag wat Kees van dit of van dat gevonden zou hebben. Ieder meent dat *zijn* Kees *dé* Kees is, maar pogingen om het eens te worden over *onze* Kees zouden waarschijnlijk niet meer dan een mooi gesprek opleveren. In elk geval zou er niets uitkomen wat langer houdbaar is dan één generatie.

Waarbij eerst nog overeenstemming moet worden gevonden over wélk aspect van Kees het gesprek gaat. Zijn pedagogische visie? Zijn christelijke inspiratie? Zijn betekenis voor nu?

Een gesprek over door Kees goedgekeurd onderwijs zou niet minder veelzijdig zijn, ook al gaf hij op dit punt wel een richtlijn. Veranderingsgezind zijn en blij-

ven nadenken over onderwijs behoorden tot zijn belangrijkste uitgangspunten. Vragen wat Kees vindt, is gemakkelijker dan antwoord krijgen. Daarmee is de vraag niet weg. Willen weten wat Kees gevonden zou hebben van wat de school nu doet, vertaalt immers vaak een zorg die groter is dan de school kan oplossen. Kritisch denken, je niet voegen naar de algoritmes van de media, de crisis in geestelijk leiderschap van de neoliberale samenleving, de klimaatproblemen, wie kust Doornroosje wakker? En wil deze jeugd wel wakker worden?

Dat de school geen eigen antwoord heeft op al deze vraagstukken komt doordat school geen politieke partij is, maar een oefenplek waar de werkers zich zelf mogen ontwikkelen tot zelfstandig denkende jongvolwassenen. Veel beter, want productiever is de vraag: school, wat vinden de werkers ervan? Hoe stimuleert school het denken van de werkers? Waar wordt binnen school het gesprek georganiseerd? En staat school open voor ongemakkelijke meningen?

Luisteren naar elkaar lag ook aan Kees' opvattingen ten grondslag, nog voordat zijn mening doorslaggevend werd. In die geest bieden we met onze WP-Krant ruimte aan de gedachten van werkers. In het volgende artikel verwoordt Storm Stekelenburg zijn gedachten bij de actuele gebeurtenissen in het schoonbestaan van zijn generatie.

Wij, de lockdowngeneratie

Ik word wakker, doe mijn ochtendroutine en fiets naar school. Terwijl ik fiets, merk ik op hoe rustig het is. Ik zie nauwelijks iemand. Hoogstens een enkeling met een hond, of een andere fietser. Na een klein half uur kom ik aan op school en zet ik mijn fiets in de stalling. De stalling is leeg, net als de school. Terwijl ik over de brug loop zie ik maar enkele leerlingen het plein op fietsen. Toch een vreemd gezicht. Die lockdown geeft een vervreemding waar scholieren veel last van hebben. Als V6-werker mag ik zelf nog wel naar school, maar bruggers niet. De onderbouwteams zijn leeg, helemaal leeg. Leegte is wat wij nu ervaren als scholieren en mensen van de lockdowngeneratie. Wij voelen leegte en ouders begrijpen het ergens wel, maar

ook weer niet. Wij, scholieren, moeten telkens afwachten hoe lang het duurt tot de school weer dicht moet. Wij willen schóól. Wij willen niet dat de scholen dichtgaan. Wij willen naar school toe. Niemand wil thuisonderwijs; dat werkt toch maar half. Online les heeft niet de kwaliteit die we nodig hebben, noch de gezelligheid. Er wordt altijd gedacht dat we een luie generatie zijn, dat wij nooit iets willen behalve onze smartphones en een stabiele internetverbinding. Toch is nu gebleken dat dat niet waar is. Wij willen met onze vrienden dingen dóén. Feesten, lol trappen, de wereld veranderen, een positieve voetafdruk achterlaten en nog veel meer. Helemaal losgaan en daarna brak de avond nabeschouwen. Op vakantie gaan

en ondernemen. De wereld verbeteren. Wij vragen niet om op slot te gaan, wij willen iets dóén.

Wij, de lockdown-generatie, weten nu hoe het is om weinig te mogen doen. Dat is spijtig, maar als het moet, dan moet het maar. We willen écht de zwakken beschermen. Maar er is veel tumult, omdat wij van onze ouders hoorden wat zij allemaal deden toen ze jong waren. Zoveel gekke dingen, dat willen wij ook! Het liefst zouden we ze zelfs overtreffen. Alleen kan het simpelweg niet. Zij mochten het wel en wij niet. Dat is het jammere van de hele situatie en daarom begrijp ik deels wel waarom sommigen de regels toch overtreden en lekker gaan feesten.

“Wij willen niet dat de scholen dichtgaan. Wij willen naar school toe. Niemand wil thuisonderwijs; dat werkt toch maar half.”

“Wij willen met onze vrienden dingen dóén. Feesten, lol trappen, de wereld veranderen.”

Toch is dat lelijk en bevestigt het ook de egoïstische kant van deze lockdown-generatie. Wij willen veel hebben: likes, volgers, geld en feesten. We denken minder aan de anderen en gaan dan zuipen met te grote groepen en vragen onszelf af waarom er steeds minder mag. We hebben dit deels toch nog aan onszelf te wijten en niet alleen maar aan 'die boomers die de r-waarde hebben verhoogd'. Een teken dat de neoliberale gedachte van het verwaarlozen van het collectieve belang, het gebrek aan solidariteit, te ver is doorgesijpeld in onze hersenen. Van alleen maar wijzen naar de ander word je helemaal niks wijzer. Daarom zou ik smeken om het feesten

tegen te houden. Als we daar allemaal een tijdje mee kappen, kan na dit gedoe iedereen weer feesten, en niet alleen onze generatie. Dan kan ook Timmy uit de risicogroep en je oma Christina gewoon lekker losgaan, zonder de zorg of ze ziek kunnen worden. Lekker met zijn allen los, dat is wat we willen!

Maar deze tweede lockdown is wel anders dan de eerste. In de eerste was het nog nieuw en konden we de humor inzien van de situatie. Nu lijkt corona alweer normaal te zijn, schandalig. Mijn generatie is van kritisch-meewerkend naar rebellerend gegaan in net wat meer dan een half jaar. Toch wel betreuens-

waardig dat het zo gegaan is. Maar wij, de jongeren, kunnen dit ook weer recht-trekken. Dan is de derde golf niet een coronagolf, maar een golf van jongeren die de maatschappij heeft geholpen. De jongeren die zich houden aan de maatregelen en er zo voor zorgen dat we niet meer teruggaan naar het oude normaal, maar naar een beter normaal.

Storm Stekelenburg
V6

Wereldburgerschap in de tijd van Kees Boeke

Van Internationale Kinder-gemeenschappen tot Goodwill Day

School in de wereld

Op de website van De Werkplaats staat bij *School in de wereld* dat er in het kader van internationalisering 'aandacht besteed wordt aan de werkers als Europese en wereldburgers' en dat er gestreefd wordt 'naar concreet contact met leerlingen en docenten van buitenlandse scholen (email of fysieke uitwisseling, ontmoetingen, conferenties)'. Dat dit helemaal past in de traditie van De Werkplaats, realiseerde ik mij weer toen ik bij het archiefonderzoek voor het boek over de geschiedenis van de Tiendesprong documenten vond over activiteiten rond internationalisering in de tijd dat Kees Boeke leiding gaf aan de school. Voor hem stond het opvoeden van kinde-

ren tot wereldburgers centraal in het onderwijs. Alleen zo zou de vrede in de wereld bereikt kunnen worden. Het leek mij daarom waardevol om in dit artikel te laten zien op welke wijze Kees Boeke zelf heeft geprobeerd dit ideaal vorm te geven. Jarenlang heeft hij zich ingespannen voor een internationaal netwerk van kindergemeenschappen, maar ook zag hij het nut van concrete acties met werkers, zoals de deelname aan *Goodwill Day*. Vooral dit laatste kan mogelijk voor de huidige Werkplaats inspiratie bieden en zelfs ingezet worden bij het streven 'naar concreet contact met leerlingen en docenten van buitenlandse scholen'.

Grenze(n)loos

Kees Boeke was honderd jaar geleden grenzeloos in zijn gedrag en dacht grenzeloos over het onderwijs. Grenzeloos was hij in de wijze waarop hij activeerde

voor wereldvrede. De hele inboedel van zijn nieuwe huis aan de Beetslaan werd door de deurwaarder op straat gezet voor een openbare verkoping, omdat hij geen belasting betaald had (dit geld zou ook voor militaire doeleinden gebruikt kunnen worden); hij kwam in de gevangenis omdat hij spreekbeurten hield op plaatsen waar dat niet mocht en hij maakte vanaf 6 augustus 1923 twaalf jaar lang geen gebruik van geld. Toen hij op 6 januari 1926 zijn eigen kinderen begon les te geven wilde hij dat bij het vak aardrijkskunde uitsluitend gewerkt werd met natuurlijke begrenzingen. Provinciegrenzen en landgrenzen mochten slechts incidenteel ter sprake komen. Opvoeding en onderwijs moesten grenzenloos zijn. Op die manier zou een nieuwe oorlog voorkomen kunnen worden.

"Onder auspiciën van de jongerenbeweging van Wales wordt de vredesboodschap nog jaarlijks op 18 mei uitgezonden en komen er reacties terug uit allerlei landen."

"Jarenlang spande Kees Boeke zich in voor een internationaal netwerk van kindergemeenschappen, maar ook zag hij het nut van concrete acties, zoals de deelname aan Goodwill Day."

Goodwill Message

OF THE YOUTH OF WALES
Neges Ewyllys Da Ieuencid Cymru

Dr. Martin Luther King

GOODWILL DAY, 18 May, 1969
DYDD EWYLLYS DA

Published by the Welsh League of Youth in collaboration with
The Welsh National Council of U.N.A.

Yrdd Gobaith Cymru

International Children's Communities

Op de pedagogische conferenties die in de jaren '20 en '30 gehouden werden, meestal in Bilthoven in het naast zijn huis gelegen Broederschapshuis, kwam het belang van opvoeding tot wereldburger herhaaldelijk aan de orde. De ideeën die daar naar voren gebracht werden zijn in De Werkplaats in praktijk gebracht. Kees Boeke schreef er in 1934 ook over in zijn boek *Kindergemeenschap*. Bij het *uitbreidingsplan* kwam het idee van kindergemeenschappen in andere landen aan de orde. Op een bijeenkomst in de paasdagen van 1937 werd de 'International Children's Communities' opgericht. Het plan was om in Bilthoven

verschillende paviljoens te stichten, in elk waarvan een andere voertaal zou zijn: een Engels paviljoen met Engels internaat, een Duits paviljoen, een Frans paviljoen en eventueel anderstalige paviljoens. Als algemene voertaal zou het Esperanto gebruikt worden. In 1941 schreef Kees Boeke in het tijdschrift *Vernieuwing* een artikel waarin hij het plan ontwikkelde voor zo'n 'volledige kindergemeenschap', met een heel breed programma voor kinderen van alle leeftijden, werkwijzen en gezindten. Een plan dat nog steeds actueel is, gelet op de tekortkomingen van het huidige gesegregeerde onderwijs. Maar midden in de Tweede Wereldoorlog zag

hij de totstandkoming van het plan voor de internationale kindergemeenschap als allerbelangrijkste doel voor de toekomst: de noodzaak van de opvoeding van kinderen te midden van andere nationaliteiten.

De Internationale Kindergemeenschap

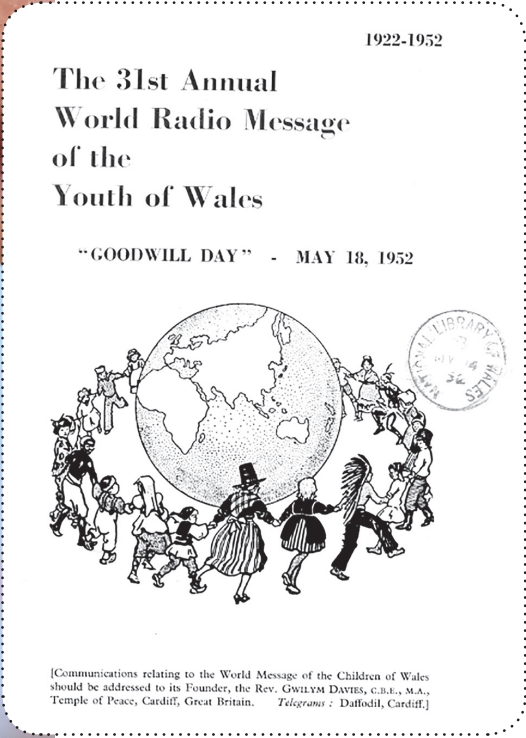
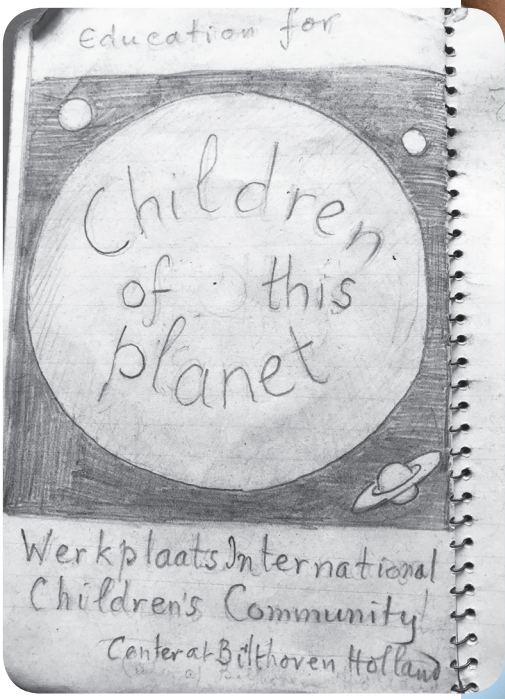
Na de oorlog werd het plan van 1937 zo gewijzigd dat de paviljoens in de verschillende landen gesitueerd zouden worden. In Bilthoven zou naast de bestaande Werkplaats Kindergemeenschap een Internationale Werkplaats Kindergemeenschap komen met Engels als voertaal. Deze centrale Engelstalige kindergemeenschap zou het startpunt zijn van een wijder verbreide kindergemeenschap: leerkrachten uit andere landen kunnen er worden opgeleid om daarna in hun eigen land een gelijksoortige internationale kindergemeenschap te helpen stichten. In die kindergemeenschappen zou de taal van het eigen land de voertaal zijn en er zou voldoende uniformiteit in werkwijze moeten bestaan, zodat het werk van een kind dat een jaar of meer in de kindergemeenschap van een ander land zou gaan werken, zou aansluiten bij wat het al gedaan had. Afsluiting zou moeten plaatsvinden met een internationaal diploma dat toelating zou geven tot het vervolgonderwijs in de verschillende landen. In een meer en meer internationaal georiënteerde samenleving zou volgens Kees Boeke behoefte zijn aan leerlingen met een dergelijke ruime blik en achtergrond. En in deze Internationale Werkplaats

Kindergemeenschappen zou het noodzakelijke gevoel van saamhorigheid groeien en het besef dat wij allen onderdeel zijn van een grote mensengemeenschap. Het zou een eerste stap zijn in de noodzakelijke opvoeding tot wereldburger-schap en wereld-gerichtheid.

Children of this planet

Kees Boeke heeft er in de daaropvolgende jaren hard aan gewerkt om dit plan te realiseren. Hij sprak erover op verschillende internationale bijeenkomsten en in 1949 werd op een door de UNESCO georganiseerde bijeenkomst van leiders van internationale scholen het Bilthovense plan aangenomen. Een groep kindergemeenschappen, gelegen in verschillende landen zouden een wereldinstituut vormen, met het hoofdkwartier in Bilthoven. De werkwijze van De Werkplaats Kindergemeenschap in Bilthoven zou het uitgangspunt zijn voor de werkwijze in alle deelnemende scho-

len. Engels was de algemeen aanvaarde taal, maar het onderwijs zou in de taal van het land gegeven worden. Of de plannen doorgang zouden kunnen vinden was nog maar de vraag. Maar Kees maakte in zijn aantekenboekje van de laatste paar maanden van 1949 alvast wel een veelzeggende schets: Ook een paar jaar later had Kees dit ideaal nog niet opgegeven. In 1957 richtte hij zich nog eenmaal tot de vergadering van de Conference of Internationally minded Schools (CIS) in Parijs met een notitie waarin hij zijn plannen voor een International Children's Community, nu opgezet binnen het kader van de CIS, uiteenzette. In datzelfde jaar besloot hij om de opbrengsten van de verkoop van zijn boek over de Tiendesprongen (Cosmic View/Wij in het heelal, een heelal in ons) aan de verwezenlijking van dit doel besteden: 'De uitgave in het groot van alle vertalingen zou aldus een groots werk kunnen worden met één doel: de

een dag vol wensen voor vrede en goede wil, door kinderen met de radio uitgesproken en wereldwijd verzonden. Dominee Gwilym Davis uit Wales was er in 1922 met schoolkinderen uit Wales mee begonnen. Toen in 1924 de BBC besloten had om de boodschap te versturen, kwam er meer respons uit andere landen. Vanaf 1926 werd de vredesboodschap elk jaar uitgezonden op 18 mei, de dag dat in Den Haag in 1899 de eerste officiële vredesconferentie, die niet direct verband hield met een oorlog, werd geopend. In de daaropvolgende jaren nam Goodwill Day een grote vlucht. Er vonden kinderfestivals plaats en er verschenen boekjes en tijdschriften; *De jeugd en de wereldvrede* in 1928 was het eerste in een reeks. Soms vond er in het verlengde van de vredesboodschap ook een uitwisseling van jongeren uit verschillende landen plaats. De reacties op de boodschap uit Wales kwamen uit alle landen van de wereld, ook Nederland. Maar vreemd genoeg nog niet van De Werkplaats, terwijl Kees Boeke waarschijnlijk wel van dit initiatief op de hoogte zal zijn geweest. Ook dominee Davis was actief in de internationale vredesbeweging. Na de Tweede Wereldoorlog waren beiden actief voor UNESCO. Mogelijk heeft Kees toen na contact met Davis wel besloten om mee te doen.

uitgezonden. In Wales werd enthousiast op de deelname van De Werkplaats gereageerd. In *The message of goodwill of the children of Wales, 1950* stond in het verslag over het voorgaande jaar: 'Fresh ground was broken in Holland by a famous school, the international school at Bilthoven. The headmaster, Mr. Kees Boeke, arranged for the pupils in the school to listen to the broadcast of the Message direct from Wales at 5 p.m. on May 18. The children then replied in a program of speech and song, which was recorded at the school and send out by the Hilversum Station at 7.30 p.m. on a wavelength of 515 metres.' Helaas werd deze eerste boodschap van de kinderen van De Werkplaats door technische problemen niet goed ontvangen, maar '(...) the attempt was a landmark in the furtherance of the direct exchange, across frontiers, of messages of goodwill.' De boodschap van De Werkplaats werd in de daaropvolgende jaren goed ontvangen en zeer op prijs gesteld. Kees Boeke besteedde aan de voorbereiding altijd veel aandacht. Steeds werd afgesloten met het lied 'De volk'ren der aarde'.

Van radioboodschap door de werkers naar brief van de schoolleider
Toen Kees Boeke De Werkplaats in 1954 verliet werd het Goodwill Day-programma wat beperkter, maar er werd door de werkers van De Werkplaats nog steeds een boodschap uitgezonden. In 1957 kwam hier tijdelijk een einde aan doordat de Nederlandse omroepverenigingen geen zendtijd meer voor Goodwill Day wilden afstaan. Het antwoord werd dat jaar wel voorgelezen in de Grote Zaal en opgestuurd naar Wales: (...) 'Wij, kinderen van De Werkplaats Kindergemeenschap hebben jullie boodschap gehoord en wij zijn erg blij dat jullie aan de andere kinderen van de wereld denken. Wij geloven dat de boodschap die de kinderen van Wales elk jaar

7 DE VOLK'REN DER AARDE

Kees Boeke

D E volk'ren der aar-de, zij wachten op ons, Tot wij el- kander weer
2 Die Völ-ker der Er- de, sie war-ten auf uns. Dass wir uns al-le ver-
3 Les peu-ples du monde at- tentent que tous Par-tout se ré-con-ci-

1 vin- den; Tot klokken des vre-des o- ver-al Weerklin-ken met
2 söh- nen. Sie war-ten bis ein-mal ü- ber-all Die Glocken des
3 li- ent; At- ten-dent que nous retrou-vons la paix, La con-di-

1 al- le win- den Ver-ge- ten wij dan al-le haat en nijd! Komt
2 Frie-dens er-tö- nen Ver-ges- sen wir dann die Ver-gan-gen- heit. Lasst
3 tion de la vi- e. Ser-rons-nous la main! Oubli- ons le pas-sé. Cher-

1 leg- gen wij sa- mende han-den. En la- ten wij wer- ken met
2 grei- fen die Händ' uns'rer Brü- der! Und su- chen wir al- le in
3 chons le cœur de nos frè- res! C'est nous qui de- vons dans l'es-

1 vreug- de en kracht Voor vre- de in al- le lan- den!
2 Lie- be ver-eint. Das Glück und den Frie-den wie- der!
3 prit de l'a-mor Ré- pan- dre la paix dans la ter- re!

“Het plan was om in Bilthoven verschillende paviljoens te stichten, in elk waarvan een andere voertaal zou zijn: een Engels paviljoen met Engels internaat, een Duits paviljoen, een Frans paviljoen en eventueel anderstalige paviljoens.”

uitzenden heel belangrijk is om het ideaal van de wereldvrede naderbij te brengen. (...) Laten we daarom proberen niet alleen op Goodwill Day, maar iedere dag van ons leven onze medemensen te helpen waar we kunnen. Op deze manier kunnen zelfs de kinderen een bijdrage leveren aan de wereldvrede.'

Twee jaar later was de laatste bijdrage van De Werkplaats in de vorm van een brief van algemeen leider Tine Lambert. In het verslag van 1960 werd zij hiervoor bedankt. In latere jaren is geen melding meer gemaakt van activiteiten vanuit De Werkplaats in het kader van Goodwill Day. In 1961 werd er door

de Nederlandse Radio nog wel ruim aandacht aan besteed. De schoolradio had een programma over Goodwill Day en het kinderkoor van de AVRO maakte een opname die op 18 mei op de BBC werd uitgezonden. In de jaren daarna kwam er geleidelijk een eind aan de bijdragen uit Nederland.

Goodwill Day op weg naar het 100-jarig bestaan!

Onder auspiciën van de jongerenbeweging van Wales wordt de vredesboodschap dankzij het enthousiasme van vele vrijwilligers (waaronder veel leerkrachten) nog jaarlijks op 18 mei uitgezonden

en komen er reacties terug uit allerlei landen; in 2019 waren dat er 70. Ieder jaar heeft de boodschap een ander actueel thema; in 2020 zou dat *Empowering Girls* zijn, maar door COVID-19 werd dat veranderd in *Stop the clock and start again*. De laatste jaren krijgt de presentatie meer en meer aandacht: in plaats van een gesproken videoboodschap worden bijvoorbeeld ook liedjes gemaakt en ook de social media worden volop ingezet.

Op de website van de jongerenbeweging walesinternational.cymru en urdd.cymru wordt de boodschap van het komende

"The children then replied in a program of speech and song, which was recorded at the school and send out by the Hilversum Station." (1952, werkers in de oude grote zaal)

jaar aangekondigd en worden jongeren opgeroepen een bijdrage te leveren. Door de regering van Wales worden jaarlijks op haar website hwb.gov.wales in het kader van *Wales for Peace* lespakketten en ander materiaal geplaatst dat scholen voor basis- en voortgezet onderwijs bij de voorbereiding op Goodwill Day kunnen gebruiken. Het materiaal is in

het Engels, maar goed bruikbaar als De Werkplaats er in het kader van internationalisering en vredesopvoeding over zou denken om weer deel te nemen aan Goodwill Day. Zij zal net als in 1949 met open armen verwelkomd worden!

Jos Heuer

Bericht uit de Raad van Toezicht

In het voorjaar van 2020 is de zoektocht gestart naar nieuwe leden voor de Raad van Toezicht (RvT). Na acht jaar te hebben bijgedragen liep de termijn van Lem van Eupen en Martijn Scheen per 1 augustus 2020 af. Daarmee ontstond er een vacature voor een lid en een voorzitter van de RvT. Na een uitgebreid selectieproces, waarin de GMR en het bestuur geparticipeerd hebben, heeft de RvT een lid en een voorzitter benoemd. De zittingstermijn is standaard vier jaar en kan eenmaal met vier jaar verlengd kan worden.

Isabeth Mijnaerds is benoemd als lid van de RvT, op bindende voordracht van de GMR. Ik, Floris Dekker, ben benoemd als voorzitter van de RvT. Daarmee bestaat de RvT weer uit zeven leden. De RvT is het toezichthoudend orgaan van de WP. Dat betekent dat wij, op gepaste afstand, toezicht houden op de ontwikkeling van de school en het functioneren van het bestuur. Dat doen we op basis van een toezichtkader, dat

eerder is vastgesteld. De eerste periode in deze samenstelling heeft in het teken gestaan van kennismaken en het werken met het toezichtkader. Welke informatie hebben we bijvoorbeeld nodig om goed toezicht te houden, welke vragen stel je dan wel en welke niet? En wat verwachten het bestuur en de directie van ons?

Dan nog even over mij:

Ik woon in Utrecht met mijn vrouw en twee zonen (14 en 16). Ik heb geen persoonlijke binding met de WP, ik heb er niet op gezeten en mijn kinderen ook niet. Ik heb wel binding met het onderwijs. Ik ben sinds 1990 werkzaam in het onderwijs, de laatste jaren als adviseur/interim-manager. Ik vind het leuk om, met mijn kennis en achtergrond, nu op deze manier te kunnen bijdragen aan de WP.

Floris Dekker

Voorzitter Raad van Toezicht

Ik heb voor dit artikel gebruikgemaakt van archiefmateriaal dat ik samen met Henk Willems gevonden heb in het Internationaal Instituut van Sociale Geschiedenis en het archief op/van De Werkplaats (het ongepubliceerde manuscript 'De Werkplaats en de wijde wereld', Kees Boeke, 1949). Ook het artikel van Anneke van Heertum over Goodwill Day in de Werkplaatskrant van november 1998 is gebruikt en informatie op verschillende websites over Goodwill Day Wales. Daarbij was de website <https://www.peoplescollection.wales/> de belangrijkste. Daar zijn alle 'Boodschappen van vrede en goede wil' terug te vinden, met daarbij de verslagen van de voorafgaande jaren.

De oud-werker: Lucie van den Bergh

Na mijn basisonderwijs op de Sint Theresiaschool was ik vastbesloten mijn weg te vervolgen op De Werkplaats Kindergemeenschap. Als kind was ik graag bezig met schilderen, knutselen en muziek. De Werkplaats bood hier veel ruimte en mogelijkheden voor. Daarnaast sprak de zelfstandige leer-cultuur met aandacht voor ieders unieke talent mij aan.

Achteraf bleek werken in een domein-ruimtes voor mij ook een groot voordeel van de leercultuur; ik kreeg de uitgele-

zen kans om met iedereen te kletsen. De gesprekjes met klasgenoten, de team-assistent en andere medewerkers maakten dat ik me thuis voelde op school. Ook het organiseren van klassenuitjes, het deel uitmaken van de medezeggenschaps-raad en het meedoen aan naschoolse debatten maakte dat ik me onderdeel voelde van De Werkplaats. Dit werd gesterkt door bijzondere vriendschap-pen die ik in mijn schooltijd maakte; de reis die we met Sara, onze medewerker Frans, maakten naar Marokko en onze eindexamenreis naar Corfu zijn mooie herinneringen. Mijn vriendinnen van De Werkplaats hebben, ieder op hun eigen manier, een bijzondere plek in mijn hart.

Het jaar 2006 betekende niet alleen een kennismaking met de leercultuur van De Werkplaats, maar ook met het moderne scansysteem waarmee iedere werker zijn of haar aanwezigheid diende te registreren. Dit bleek tot de allerlaats-te schooldag voor mij een ware uitdaging. Ik hoor teamassistent Manon nóg roepen: 'Lucie, scannen!'

Als ik terugkijk op mijn schoolperiode op De Werkplaats stonden de meest waardevolle lessen niet in mijn 'weektaak'. Wat ik mij goed herinner is de focus die er lag op gelijkwaardigheid tussen werkers, maar bovenal tussen werkers en medewerkers. Nog steeds zijn warm en gelijkwaardig contact tussen de

"Ik hoor teamassistent
Manon nóg roepen:
'Lucie, scannen!'"

"Mijn vriendinnen van
De Werkplaats hebben,
ieder op hun eigen
manier, een bijzondere
plek in mijn hart."

mensen met wie ik leer en werk voor mij belangrijk in iedere omgeving.

Topadvocaten

In mijn middelbare schoolperiode leerde ik ook dat eigen initiatief uiteindelijk wordt beloond en dat de moed om een sprong in het diepe te wagen tot nieuwe kansen leidt. Zo belden een klasgenootje en ik gekscherend met de telefoon van onze teamassistent advocaten uit de top 10 van Nederland om te vragen of we een dag mochten meelopen. Dit leidde tot een mooie dag bij Anker en Anker in Leeuwarden. Ik probeer de moed die ik destijds ervoer om groots te denken en nieuwe dingen te proberen vandaag de dag vast te houden.

Onder ditzelfde mom van 'nee heb je, ja kun je krijgen' klopte ik in de vijfde klas na lang wikken en wegen bij mijn toenmalige economie-medewerker Reinier

2016: 10-jaar-na-de-brugklas-reünie
Lucie is de tweede van links.

aan. Ik had gelezen over het zogenoemde YES-USE-programma, waarbij scholieren de kans kregen zichzelf te oriënteren op een studie economie aan de Universiteit Utrecht. Dat Reinier en Marijn op hun vrije woensdagavond naar Utrecht afreisden om mijn eindpresentatie bij te wonen, maakte de support die ik ervoer in het volgen van dit programma compleet.

Het bovengenoemde programma beviel mij goed en in 2012 startte ik met de studie Economie en Bedrijfseconomie in Utrecht. Daarnaast ging ik roeien bij U.S.R. Triton. Na een jaar semi-fanatiek roeien, zette ik me voornamelijk in voor de organisatie van verschillende evenementen voor de vereniging. Voordat ik een punt zette achter mijn studenten-

Foto's WP Archief

tijd in 2019, ging ik drie maanden naar Bologna om Italiaans te leren en de cultuur te ontdekken.

Momenteel werk ik als trainee voor de Royal Schiphol Group, waar ik in een periode van twee jaar verschillende rollen vervul, tot dusver gericht op de verbetering van operationele processen, de implementatie van doelstellingen op het gebied van duurzaamheid en de coördinatie van innovatietrajecten. Deze functie biedt mij volop kansen om mezelf verder te ontwikkelen; de geleerde lessen uit mijn WP-tijd neem ik daarbij dankbaar met mij mee. Pasjes scannen is er daar niet een van. Het belang van verbinding en gelijkwaardigheid, en de moed hebben om nieuwe stappen te durven zetten, zijn dat wel.

Werk dan mee in de Werkplaats

Max Schoonhoven (BO-medewerker 5/6) en Stefan Rutenfrans (VO-medewerker biologie) ontmoeten elkaar via Teams. Tijdens het gesprek blijken er genoeg overeenkomsten te zijn in hun verbondenheid met De Werkplaats, de passie voor wintersport en creatief bezig zijn. Eerst raken we in gesprek over de manier waarop ze op De Werkplaats terecht zijn gekomen.

Stefan: 'Ik ben in 1998 gevraagd om te solliciteren op De Werkplaats. Van de school kreeg ik meteen het vertrouwen om 5 VWO les te geven, wat ik toen erg prettig vond. Het was niet zo dat de bovenbouw iets was voor de oude garde, er werd mij toen al meteen die ruimte geboden. Langzaamaan kwamen er steeds meer andere taken bij zoals ICT-coördinator, de sneeuwweek, onderzoek doen in de eigen schoolpraktijk en profielwerkstukcoördinator. Door dit warme bad hebben we er ook voor gekozen om te verhuizen vanuit Utrecht naar Bilthoven toen we gingen samenwonen. Mijn vriendin heeft hier uiteindelijk ook nog even gewerkt. Dus ik woon dichtbij, mijn kinderen zitten hier, ik neem mijn hond vaak mee, ik verzorg de kikkers in de vakanties. Mijn leven is vervlochten met De Werkplaats.'

Max: 'Zelf had ik nog weinig ervaring met De Werkplaats toen ik hier tijdens mijn opleiding in 2004 werd ingedeeld voor een stage. Dat was in groep 7/8 bij Trudy en daar had ik voor het eerst het gevoel, dit is hoe ik het wil en zo'n medewerker wil ik ook zijn. Van haar kreeg ik al meteen begeleiding, sturing en het vertrouwen om dingen zelf te gaan doen.

Mijn verdere opleiding ben ik steeds hier blijven hangen. Ik liep stage en was invaller, bijvoorbeeld als oudere medewerkers een snipperdag hadden. Jaren later ben ik verhuisd naar Canada, voor de sneeuw, de prettige manier van leven in een gemeenschap en de prachtige natuur. Dat beviel mij erg goed, tot ik tijdens het skiën in een ravijn ben gevallen en een lang revalidatieproces in moest. In dat proces ben ik weer teruggekomen naar Nederland en via wat andere banen in het regulier en speciaal onderwijs, ben ik uiteindelijk weer teruggekomen op De Werkplaats. Inmiddels was ik ook vader geworden en het was altijd mijn droom dat mijn kinderen hier naar school

konden. Ik gun elk kind ter wereld een plek op De Werkplaats.'

Stefan: 'Voor mij was dat vanaf het begin af aan ook meteen al duidelijk. Ik sta erg achter het onderwijssysteem en wist dat ik hier mijn kinderen wilde hebben.'

Stefan: 'Wat mij het afgelopen jaar veel tijd heeft gekost is de switch naar het online lesgeven. Daar ben ik ook erg trots op. De overstap die de medewerkers hebben gemaakt naar het maken van LessonUps, Kahoots, lessen geven aan een groep terwijl er ook werkers thuis zitten, je bord streamen en opnemen is in een enorme stroomversnelling geko-

Stefan Rutenfrans

Leeftijd: 47

Komt oorspronkelijk uit: Etten-leur

Woonplaats: Bilthoven

(op 132 meter van de school)

Woonsituatie: Samenwonend met vriendin en twee kinderen

Studie(s): Biologie (hoofd-onderwerp: milieubiologie) en IVLOS/academische lerarenopleiding van de UU'

Quote: "Mijn leven is vervlochten met De Werkplaats."

men. Samen met de team-ICT'ers heb ik dat mogen sturen, door in een heel vroeg stadium al allerlei cursussen te gaan geven. In maart was het voor ons echt nog 'overleven.' Nu zijn we meer bezig met de vraag 'hoe zorg ik dat werkers niet alleen aanwezig zijn, maar ook actief meedoen?' Hiervoor zijn we veel meer gaan werken met LessonUp.'

Max: 'Die periode in het voorjaar heb ik ook als heel intens ervaren. Ik was veel bezig met die moeilijke periode voor de werkers leuk maken. Dat deden we in de bouw door filmpjes te maken, proefjes te laten doen en challenges te bedenken. Ik kon dan soms tot diep in de nacht doorgaan met het monteren van filmpjes om het perfect te krijgen. Heel veel tijd spendeer ik aan mijn groep. Ik probeer de werkers goed op maat te helpen. Dat differentiëren is soms lastig, je kunt snel het gevoel krijgen dat je tijd en handen tekortkomt. Tegelijk ben ik er wel trots op dat ik kan bijdragen aan de ontwikkeling

van de werkers. Ik streef ernaar om bij elk kind het verschil te kunnen maken.'

Als laatst spreken Max en Stefan elkaar over hun bezigheden buiten school.

Stefan: 'Ik ben zelf nooit heel vast qua hobby's. Zo na een jaar of twee probeer ik dan weer iets anders uit. Dankzij de Netflix-serie The Queens Gambit ben ik de laatste tijd bijvoorbeeld veel aan het schaken. Het is vaak iets creatiefs én iets fysieks. Het fysieke is vaak tennis, maar de laatste tijd doe ik ook veel aan wandklimmen. De enige hobby waar ik al lang mee bezig ben is het maken van glaskralen.

Max: 'Hoe is dat ontstaan?'

Stefan: 'Tijdens een wintersport zonder sneeuw. Aan de voet van de piste was een glasblazer bezig waar ik toen lang naar heb staan kijken. Terug in Nederland heb ik samen met mijn zus één les gevolgd in Groenekan, ben ik spullen gaan aanschaf-

fen en inmiddels heb ik denk ik 2000 uur ervaring.'

Max: 'Ik heb daar altijd bewondering voor, mensen die iets zien en dan gewoon aan de slag gaan. In de combinatie van iets creatiefs en iets fysieks herken ik mezelf wel. Wat bij mij het meest terugkomt, is klassiek ballet. Vóór mijn ongeluk deed ik dat meerdere dagen per week en zelfs een periode elke dag. Sinds kort heb ik dat opgepakt om mijn houding weer te verbeteren. Verder is skiën de sport die mij het gelukkigst maakt, daar kan ik echt naar aftellen. Voor het creatieve heb ik een werkplaats waar ik sleutel aan oldtimers. Ik knap bijvoorbeeld een Jaguar op, die ik als trouwauto wil gaan gebruiken, en een Opel Kadett, wat de auto voor mijn kinderen, Noël en Julie, moet gaan worden.'

Max Schoonhoven

Leeftijd: 37

Komt oorspronkelijk uit: Utrecht

Woonplaats: Utrecht

Woonsituatie: Samenwonend met vrouw en twee kinderen

Studie: PABO

Quote: "Ik gun elk kind ter wereld een plek op De Werkplaats."

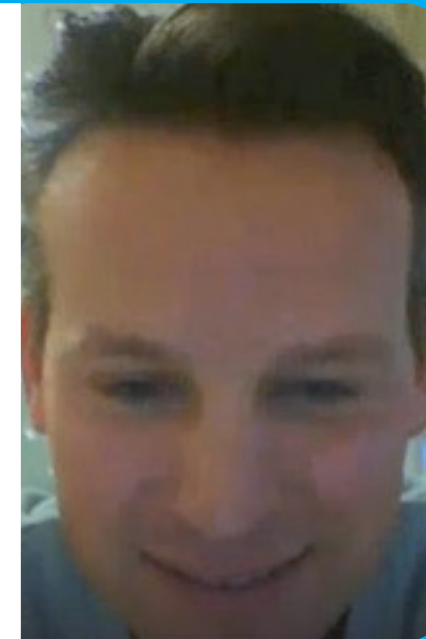

Foto: Maarten Elenbaas

Het komt goed!

Het is 4 januari en ik loop door de school en zie de medewerkers allemaal achter hun laptop met de werkers praten of *meet*en. Het galmt. Er worden instructie-filmpjes opgenomen door medewerkers. Ze zijn er handig in. Ik zie verspreid door de school groepen kinderen hard aan het werk. Ze krijgen in kleine groepen instructie, ze gaan gymmen of muziek maken. We zitten in de tweede lockdown. Een die ons totaal heeft overvallen. Het is en blijft onwerkelijk. Ja, we hebben ervaring, we schakelen om. We zetten onze schouders er weer onder. Toch is deze lockdown anders dan de vorige. Er zijn zorgen. We hebben nu beter zicht op de risico's. We weten en snappen dat

het voor ouders ongewoon ingewikkeld is om het thuisonderwijs met het eigen werk te combineren. Binnen no-time liep onze mailbox vol met aanvragen voor noodopvang en Chromebooks. Leren is thuis anders. Kinderen missen de structuur, missen het contact met de vriendjes en vriendinnetjes en willen gewoon les van hun eigen medewerker. Laat het niet te lang duren, zeggen we tegen elkaar, maar de geluiden stemmen ons nu niet optimistisch.

Ja, we hebben zorgen. Zorgen over bijvoorbeeld de achtstegroepers. Zijn ze goed voorbereid voor de overstap naar het voortgezet onderwijs? Wanneer

komen ze allemaal weer naar school? Lopen ze niet te veel achterstand op? Wanneer kunnen we gaan toetsen? Gaat de centrale eindtoets, de IEP-toets, dit jaar door? Weten we voldoende om een goed onderbouwd advies te geven, straks? Onzekerheid speelt ons parten.

Maar...als ik er langer over nadenk weet ik dat de zorgen niet geheel terecht zijn en na het lezen van het stuk van Benjamin (achtstegroeper) verderop in de WP-krant, weet ik het zeker. Hij heeft vertrouwen, hij is nieuwsgierig, hij is helemaal toe aan de overstap naar het VO. Hij stelt me gerust. Ik lees tussen de regels door wat de werkers allemaal

“Werkers zijn acht jaar hier begeleid binnen een positieve cultuur.”

nog meer mee krijgen. Een goede basis. Ze zijn acht jaar (of korter in het geval van Benjamin) hier begeleid binnen een positieve cultuur. Ze voelen en krijgen de ruimte om zich te ontwikkelen. Ze weten wat samenwerken is, ze hebben aandacht voor elkaars verschillen en helpen elkaar waar nodig. Ze hebben geleerd om te plannen, ze kennen de eigen ontwikkelpunten en werken daaraan.

Onzekerheid is troef momenteel en dat is een gemeenschappelijke noemer voor iedereen. We doen het ermee. Het is ook wat corona ons nu leert. Kijken wat er

wél kan en vertrouwen op de wendbaarheid van iedereen. En die is groot. Het komt goed met onze achtstegroepers! Niet in het minst omdat ik ook zeker weet dat ze goed opgevangen worden 'aan de overkant', op die grote VO-school. Ik zie uit naar Onder de Bogen.

Anne-Mieke Bulters
Directeur basisonderwijs

Trudy Grijpma met pensioen

We hebben op 14 december afscheid genomen van een vermaard collega, een vrouw die haar mannetje stond, die zowel in de onderbouw als de bovenbouw heeft gewerkt, die een periode in de directie heeft gezeten, die een helder geluid vertolkte in de MR, die al spelend kinderen van alles leerde en die als tante Daan - met haar hoofddoek op, haar rode jasshort aan en haar hazentandjes in - op ieder afscheid scherp en humorvol de collega onder de loep nam.

Het was dan ook helemaal terecht dat Kees Boeke (alias Mark Mulder) haar op haar laatste werkdag met een bezoek vereerde en in de bloemetjes (rozen) zette. Trudy, een vrouw die de WP-waarden voorleefde. We gaan haar missen.

Anne-Mieke Bulters

Jennifer Klaui

Heel lang geleden, nog voordat Trudy en ik elkaar leerden kennen, kruisten onze paden al. We woonden allebei in een experimentele flat, een woongemeenschap, in Utrecht. Toen ik op De Werkplaats kwam werken, groeide onze vriendschap snel. We genoten van barbecues in haar tuin-appartement in Spanje, met beide families. We hebben in die tijd veel lol gehad - samen strand, samen eten en samen de kinderen zien opgroeien. Mijn zoon Joe heeft bij Trudy in de groep gezeten in 7/8. Ik belde hem en vroeg 'als je aan Trudy denkt, waar denk je dan aan?' Hij zei: 'Toneel. We mochten elke vrijdag optreden. We hadden een klassenfeest bij Trudy. Ze is grappig, lief en betrokken.'

Ik wens haar een geweldig pensioen toe en ik ga haar missen.

“Jij was het brein achter de verhaaltjes van de twee heksen, de koning en de koningin, het Chinese mannetje met zijn toverkaarsjes (die maar niet uitgingen...) en nog vele andere rollen.”

“Trudy is altijd van de partij. Trudy verzaakt nooit! Met weinig woorden kan Trudy duidelijk maken wat goed is voor de werkers en onze gemeenschap.”

Monique Horst

Het was denk ik in 2001 dat wij samen een duo werden in de onderbouw van het B0. Wat was ik een geluksvogel!

Te mogen werken met een doorgewinterde kleuterjuf van de KLOS. Eén met zoveel inzicht en kennis op 't gebied van kleuteronderwijs. Je bleek ook collegiaal, positief, creatief en had behalve een gouden hart enorm veel, zoals ze dat tegenwoordig zeggen, girlpower. (Mans genoeg om 'ongewenste' personen van het terrein af te sturen). We hebben als duo in onze samenwerking bijna een 'koperen bruiloft' bereikt. En als je aan me vraagt wat nou het leukst was? Dat waren de typetjes die we speelden op de spelmorgens, bij het afscheid van de kleuters of bij feestjes in de klas. Jij was het brein achter de verhaaltjes van de twee heksen, de koning en de koningin, het Chinese mannetje met zijn toverkaarsjes (die maar niet uitgingen...) en nog vele andere rollen.

Hans Kloosterman

Jarenlang is Trudy mijn collega geweest in de bovenbouw. Samen met Ronald, Laura, Freek en Renée vormden we met z'n zessen een eenheid die stond als een huis! Het was een mooie mix van mannen

Foto: Jikke Klem

en vrouwen, verschillende kwaliteiten en een enorme bak aan ervaring. Met elkaar hebben we de overstap van de noodlokalen naar de nieuwe Ronding vormgegeven.

Trudy is altijd van de partij. Trudy verzaakt nooit! Met weinig woorden kan Trudy duidelijk maken wat goed is voor de werkers en onze gemeenschap. Ze is integer, 100% betrouwbaar en energiek. Dit alles kan niet zonder de humor van Trudy. Ik hoop dat zij samen met Anneke Ueffing nog langs blijft komen op ons theaterkamp in Hilversum. Wat ben ik blij dat ik Trudy ken!

Heidi Slagter

Trudy zag ik voor het eerst toen er een film werd vertoond op mijn opleiding. Een film over het werken in de onderbouw op de WP. Ik zag een juf met hele lange haren die werkte op een manier die ik niet kende maar gelijk mijn hart veroverde... Vijf jaar later was het dan zover. Wat me altijd opviel bij Trudy was dat zij (bijna) nooit boos en vies werd en dan toch de kinderen niet afhoudt; hoe deed (doet) ze dat!

Ook haar visie op het kleuteronderwijs vind ik een groot gedachtegoed. Werken vanuit de drie eigens: eigen vormgeving, eigen tempo en eigen initiatief. Een uitgangspunt dat we nu in de onderbouw nog steeds nastreven. Trudy, wat zal ik je gaan missen op school! Dank voor alles wat je voor mij gedaan hebt. Je bent een topper!!

Werkers aan het woord

Het schooljaar tot nu toe

Voor deze editie van de WP-Krant hebben we werkers uit alle bouwen gevraagd hoe ze het schooljaar zijn gestart en wat ze in deze eerste maanden van corona hebben gemerkt. (Deze gesprekken hebben plaatsgevonden vóór de huidige lockdown - red.)

Groep 1/2

Hugo (groep 1) en Mara (groep 1)
Mara en Hugo kennen elkaar al vanaf het vorige schooljaar, toen ze samen in de instroomgroep zaten.
Hugo: Op school vind ik gym het leukst!

Mara: Laatst deden we pietengym, dat was nóg leuker! Door de corona kunnen we naar veel dingen niet meer. Ook sommige spelletjes kunnen nu niet. Bij ons in de klas, hoefde er gelukkig niemand thuis te blijven.

Hugo: Mijn ouders moesten soms thuiswerken en soms niet.

Mara: En Hugo heeft een schattig broertje, Jona! Mijn vader had een gebroken been, maar dat gaat wel al beter.

Groep 3/4

Kevin (groep 4), Giel (groep 4) en Max (groep 3)

Kevin: In groep 4 vind ik vooral het moeilijker rekenen heel leuk, dat is leuker dan spelling.

Giel: Dat vind ik ook, ik krijg ook reketijgers van Matthijs.

Max: In groep 3 zijn veel dingen anders dan in groep 2. We hebben nu allemaal een eigen bak, waar je spullen in zitten. En ik leer lezen.

Giel: Jij hebt dit schooljaar al echt goed leren lezen!

Max: Bij een paar kinderen in onze klas hadden de ouders corona. Toen hebben we de werkbak mee naar huis gegeven.

Giel: Voordat je de klas ingaat, moet je ook steeds je handen wassen. Binnen

“Door de corona kunnen we naar veel dingen niet meer. Ook sommige spelletjes kunnen nu niet.” (Mara, groep 1)

twee dagen hebben we weer nieuwe papieren doekjes nodig.

Kevin: Wij zouden ook nog weggaan, maar dat ging helaas niet door.

Groep 5/6

Mila: Hoi! Ik ben Mila ik zit in groep 6. Ik zat ongeveer 3 of 4 weken geleden in

Werkers Max van Kampen, Kevin van der Post en Giel Bezemer

Werkers Mila Mkrtchyan en Tuananur Tekin

quarantaine dat was best saai, want ik moest dus tien dagen thuisblijven. Dat was niet zo makkelijk. Op school zijn nu ook een paar kinderen in quarantaine. Toch kon ik wel gewoon prima werken en mijn vriendin zat ook in quarantaine. Soms belde ik met de klas, ook na schooltijd, en dat was wel leuk. Het is moeilijk, maar wij kunnen dit en hou gewoon goed afstand en was je handen goed! Gelukkig zit ik nu weer op school en ik vind het heel leuk.

Tuananur: Ik ben Tuananur en ik zit in groep 5 en sommige klasgenoten van mij waren in quarantaine. Het was niet zo fijn, want we konden niet zoveel samen spelletjes doen. Gelukkig zijn ze er nu weer. Afgelopen vrijdag is de laatste teruggekomen en zijn we weer compleet.

Foto's: Maarten Elenbaas

“Jij hebt dit schooljaar al echt goed leren lezen!” (Giel uit groep 4 tegen Max uit groep 3)

“Mij zou het niet uitmaken als de eindmusical moet worden gefilmd, want dan kun je hem altijd terugkijken.”
(Sarah, groep 8)

Werkers Sarah Gomes en Lieke Crins

Groep 7/8

Roos (groep 7): Het is in groep 7 anders dan in groep 6. Het prehistorisch kamp was voorlopig het leukste. Je leert elkaar daar beter kennen. Je doet leuke dingen met de klas en je gaat laat naar bed. In het begin van het schooljaar mochten er wel nog ouders op het plein komen, nu mag dat niet meer en koken met ouders of ouders die helpen kan nu niet meer. Soms is het ook wel spannend of je medewerker kan komen of niet. Het is soms ook wel raar dat je met vaklessen opeens een invaller hebt of dat ze zelfs niet doorgaan. Ik ben nu wel blij dat wij gewoon naar school kunnen. In quarantaine zag je niemand en was het saai.

Roos van Neuren Foto: Merije Brouwer

Lieke (groep 8): Dit jaar is best een moeilijk jaar, maar gelukkig mogen we wel weer naar school. Ik heb zelf niet zo veel meegekregen van corona. Alleen natuurlijk dat mijn moeder ook thuis werkt en dat kan soms best vervelend zijn. Dan wil je je moeder een knuffel geven en dan kan dat niet omdat ze aan het bellen is. Of je moet even wat bij de winkel halen omdat je ouders net in een belangrijke meeting zitten. Het is niet alleen vervelend, het is ook gezellig, want als je ouders dan klaar zijn met werken zijn ze al thuis en dan kan je fijn samen op de bank een kerstfilm kijken of samen avondeten en lekker bijpraten over hoe je dag was op school. Ik hoop nu vooral dat de eindmusical gewoon in de grote zaal is, maar het gaat me er vooral om dat we de eindmusical überhaupt kunnen doen.

het begin van het schooljaar mochten er wel nog ouders op het plein komen, nu mag dat niet meer en koken met ouders of ouders die helpen kan nu niet meer. Soms is het ook wel spannend of je medewerker kan komen of niet. Het is soms ook wel raar dat je met vaklessen opeens een invaller hebt of dat ze zelfs niet doorgaan. Ik ben nu wel blij dat wij gewoon naar school kunnen. In quarantaine zag je niemand en was het saai. **Lieke (groep 8):** Dit jaar is best een moeilijk jaar, maar gelukkig mogen we wel weer naar school. Ik heb zelf niet zo veel meegekregen van corona. Alleen natuurlijk dat mijn moeder ook thuis werkt en

Werker Lorenzo Boerhave

dat kan soms best vervelend zijn. Dan wil je je moeder een knuffel geven en dan kan dat niet omdat ze aan het bellen is. Of je moet even wat bij de winkel halen omdat je ouders net in een belangrijke meeting zitten. Het is niet alleen vervelend, het is ook gezellig, want als je ouders dan klaar zijn met werken zijn ze al thuis en dan kan je fijn samen op de bank een kerstfilm kijken of samen avondeten en lekker bijpraten over hoe je dag was op school. Ik hoop nu vooral dat de eindmusical gewoon in de grote zaal is, maar het gaat me er vooral om dat we de eindmusical überhaupt kunnen doen.

Lorenzo (groep 8): Of ik wat heb gemerkt van corona? Gelukkig aan het begin van het jaar niet. We konden gewoon het schooljaar starten met z'n allen en we konden bij elkaar zijn. Een beetje in het midden van het jaar kreeg mijn broer corona en moest ik thuisblijven. We moesten twee weken in quarantaine, maar gelukkig heb ik zelf geen corona gehad, want we hadden m'n broer in zijn kamer gestopt en er niet uitgelaten. Het was echt supersaai, want je kan niet met mensen afspreken. Gelukkig heeft de klas voor mij gezorgd. Elke dag zat ik in de meeting met de klas en had ik fijne gesprekken om een beetje blij te blijven. Na die twee weken mocht ik weer naar school en had ik geen last meer van corona. Alleen dat de winkels dicht zijn en dat soort dingen vind ik nog vervelend.

Sarah (groep 8): Wat is dit een moeilijk jaar zeg! Gelukkig zijn we niet meer in

de lockdown, maar alsnog is het moeilijk! De ouders mogen niet meer naar binnen, tenzij het moet, maar dan moet je eerst een heel formulier invullen. Veel medewerkers hebben corona of hebben corona gehad! Geen pompoensoep van Freek. Geen Hans voor een week. En de open dag is waarschijnlijk online! Dat vind ik best jammer. Maar gelukkig zijn we met z'n allen.

Bij mij thuis zijn we niet echt van de maatregelen! Altijd mondkapjes op? Blegh! Maar de situatie bij ons thuis is allesbehalve vrolijk. Ik ben de enige die naar school gaat, maar mijn zus, die al in de tweede zit, zit op zolder en is een echte puber! Naast haar kamer zit mijn vader, die zó hard schreeuwt en lacht als hij belt dat je het beneden al hoort! En mijn moeder zit beneden. En als ik dus heel tevreden thuiskom van school omdat ik een leuke dag heb gehad, is iedereen chagrijnig! Maar ja, alles beter dan dat ik ook thuis moet zitten. En wat ik nu doe is hopen dat de eindmusical in de grote zaal is. Maar ja, mij zou het ook niet uitmaken als het moet worden gefilmd, want dan kun je hem altijd terugkijken. Dit was het jaar tot nu toe. Maar ik ben benieuwd wat er nog gaat komen!!!

Wie ben ik?

Hoi! Ik ben Benjamin uit groep 8 Blauw. Sommige mensen uit de bovenbouw kennen mij al. Van Maarten (medewerker 7/8) mag ik in de WP-Krant schrijven, wat supertof is!

Dus hier ben ik. Nou wie ben ik eigenlijk? Ik ben twaalf jaar oud en ik ben jarig op 3 december (de dag dat ik dit schrijf). Ik ben geboren in 2008. Mijn lievelingsding is om met vrienden iets te doen op school!

Waar kom ik vandaan?

Ik kwam van de Theresiaschool in Bilthoven. Die school werkte niet zo goed voor mij. Dus ik en mijn moeder besloten om naar een andere school te gaan, maar we wisten niet echt welke. Mijn zussen zaten al op het voortgezet van De Werkplaats en die zeiden dat er ook een basisschool was, dus ging ik kijken bij het wennen. Bij het wennen bleek het een hele hechte groep te zijn en de leermethoden pasten erg goed bij mij. Dus ik en mijn moeder besloten ernaartoe te gaan. Ik ben op De Werkplaats begonnen in groep 6.

Wat vind ik hier op de WP?

Ik leer hier heel veel andere dingen dan op mijn oude school. Ik wil niet zeggen dat het beter is, maar wel fijner. Hier leer ik dingen zoals hoe ik moet omgaan met dingen die moeilijk zijn. Hoe ik minder snel gefrustreerd moet worden, omdat ik iets niet af heb. Daarbij heb ik heel veel geleerd van groep 6 t/m 8. Het is leuk om te weten wie mijn medewerkers zijn geweest. Ik heb veel respect voor ze, omdat ze elke dag weer een interessante instructie maken. In groep 6 was Yolanke mijn medewerker, daar konden we goed mee lachen. Nu, in

7/8, heb ik Aukje en Bjorn. Aukje houdt van de natuur. Daarom gaan we vaak naar de ecologische tuin en dat vinden wij heel leuk. Bjorn is een rustige jongen, bij hem gaan we vaak filosoferen. Daar heeft hij ook een opleiding voor gedaan. Wat ook opvalt is dat op mijn oude school bijna geen vaklessen waren. Hier op De Werkplaats is alles anders, je hebt *dans, atelier, natuur* en wat zeker niet mag ontbreken is gym, superleuk! Wat wel raar was, was dat ik in de drie jaar dat ik op De Werkplaats zit al drie verschillende dansleraren gehad heb. Dat was in het begin wel heel verwarrend.

Vrienden

In de afgelopen drie jaar heb ik al heel veel vrienden gemaakt, waaronder korte en lange vriendschappen. Ik hoop dat ik op het voortgezet kom met wat vrienden. Maar ik kijk er ook naar uit om weer nieuwe vrienden te gaan maken.

Foto: Archief Benjamin de Beun

Volgend jaar

Ik heb zin in volgend jaar op het VO. Ik denk dat ik niet echt nerveus hoeft te zijn of dat het spannend is, want mijn zussen komen elke dag thuis met verhalen over het VO. Soms leuk, soms saai, maar altijd interessant. Ik heb dus heel veel zin in het VO. Na dit jaar heb ik wel lang genoeg op de basisschool gezeten. Mijn zus is dan al van de school af en gaat studeren. Gelukkig zit ik dan nog een jaar met mijn andere zus! Soms zie ik wel op tegen het huiswerk, maar ja, dat hoort er nou eenmaal bij. Waar ik veel zin in heb is nieuwe vrienden, zelfstandigheid en de vrijheid. En het vak natuurkunde lijkt me ook leuk. Wat ik later wil gaan doen weet ik ook al. Ik wil bij de politie, want dat lijkt me leuk en intensief. Voordat ik dat ga doen, wil ik een opleiding doen, Werktuigbouwkunde of Technical Engineering. Dus ik kan niet wachten!

Benjamin, groep 8

“Ik heb zin in volgend jaar op het voortgezet. Ik denk dat ik niet echt nerveus hoeft te zijn, want mijn zussen komen elke dag thuis met verhalen.”

Werken met executieve functies

In onderwijsland is de laatste jaren meer aandacht gekomen voor het belang van executieve functies voor het leren van kinderen. Ook op het basisonderwijs en voortgezet onderwijs van de WP is hier aandacht voor. Afgelopen november was er een goed bekeken online ouderavond over dit thema, gegeven door Diana Smidts. In dit artikel geven we een korte inleiding over wat executieve functies zijn. Daarna laten we zien wat we daar in het onderwijs mee doen.

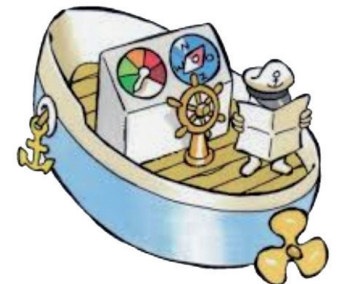
Executieve functies zijn hersenprocessen die zorgen voor zelfsturing, oftewel het vermogen om je gedrag te sturen. Deze executieve functies ontwikkelen zich op verschillende momenten bij opgroeiende kinderen. De hersenen zijn ongeveer in het 25e levensjaar volgroeid

en de executieve functies zijn dus ook dan pas volledig ontwikkeld. De mate van zelfsturing van kinderen en jongeren is medebepalend voor schoolsucces. Je kunt wel intelligent zijn, maar als je bijvoorbeeld afgeleid wordt door elke prikkel in de klas of steeds al je boeken kwijt bent, dan wordt leren toch een stuk lastiger.

Wij gebruiken de kennis over de executieve functies om de werkers te helpen met leren en zelfsturing. Het doel is dat de werkers zich bewust worden van zichzelf: wanneer kunnen ze zichzelf goed sturen, en wanneer lukt dat minder goed? Door zich er bewust van te zijn, leren de kinderen alternatieven voor hun gedrag te ontwikkelen. Want net zoals we inhoudelijke vaardigheden oefenen,

kunnen we ook gedragsvaardigheden oefenen.

Op de basisschool werken we hieraan met de werkers aan de hand van deze boot. De metafoor van de boot komt van WIEF, de afkorting van Wijzer in Executieve Functies. Zij onderscheiden 7 EF's:

“Het doel is dat de werkers zich bewust worden van zichzelf: wanneer kunnen ze zichzelf goed sturen, en wanneer lukt dat minder goed?”

Het kompas staat symbool voor plannen en organiseren. In de onderbouw gaat het dan bijvoorbeeld om zelfstandig kunnen aankleden, dagritme-kaarten bekijken/begrijpen en opruimen als je met iets klaar bent. Bij oudere kinderen gaat het om werken met een dag- en later een weekplanning, meerder taken achter elkaar uitvoeren en prioriteiten stellen.

Het roer staat symbool voor flexibiliteit. Dit gaat over het schakelen van de ene taak naar de andere, en het aanpassen van je plannen bij onverwachte gebeurtenissen. Dat kan zowel sociaal-emotioneel (een andere medewerker, ineens met een ander kind werken, zowel kunnen leiden als volgen in spel) als bij het werken zijn (het parkeren van vragen, wisselingen van rooster, samenwerken).

De landkaart staat symbool voor het werkgeheugen. Dit gaat over het onthouden en bewerken van informatie en het gebruiken van eerdere ervaringen en opgeslagen kennis. Bij jonge kinderen gaat het dan bijvoorbeeld over kunnen navertellen (wat ze gedaan hebben, of wat de opdracht was) en kunnen onthouden wat de regels zijn in de klas. Bij oudere kinderen gaat het o.a. over het maken van werk, waarvoor de instructie al eerder gegeven is, of het navertellen en samenvatten van gesprekken.

De schroef staat symbool voor taakininitiatie, oftewel het op tijd en op een efficiënte manier aan een taak beginnen. Daarvoor is het nodig om de juiste materialen te hebben, en te weten wat je moet doen en hoe je dat gaat aanpakken.

Het anker staat symbool voor inhibitie, oftewel impulsbeheersing. Het anker is hier een soort rem die ervoor zorgt dat je kunt nadenken vóór je actie onderneemt en helpt je ook om niet te reageren op afleidende prikkels. Op school uit zich dat bijvoorbeeld in op je beurt kunnen wachten, geconcentreerd kunnen werken en je aan de afspraken houden.

De toerenteller staat symbool voor emotieregulatie. Het gaat hierbij niet om het uitschakelen van emoties, maar om er op een adequate manier mee om te gaan. Dat begint in de onderbouw met het zeggen 'stop, hou op!' als je iets niet meer leuk vindt, en gaat over in het oplossen van ruzies (met hulp of zelfstandig), het herkennen en onder woorden brengen van heftige emoties en het omgaan met het krijgen van feedback.

“Uiteindelijk willen wij dat werkers een eigen ik-rapport kunnen maken, waarin ze aangeven hoe het gaat met de executieve functies.”

De kapiteinspet staat symbool voor gedrags-evaluatie: je kijkt terug op je eigen handelen en de situatie waarin je je bevindt. Ook kijk je naar het effect van jouw gedrag op een ander. Je leert van je successen en fouten. Dit begint in de onderbouw bij je materialen opruimen en kunnen benoemen of iets moeilijk of makkelijk was. Daarna leren werkers bijvoorbeeld om zich in te leven in de ander, gepaste complimenten geven, hun eigen sterke en zwakke punten benoemen, hun eigen werk nakijken en hun planning evalueren.

WIEF heeft spelletjes ontwikkeld waarbij deze EF's aan bod komen, afgestemd op verschillende leeftijden. Deze spelletjes worden in de kring gespeeld. Op die manier kunnen wij als medewerker en de kinderen ons deze EF's meer eigen maken.

Doel van dit schooljaar is dat alle kinderen alle functies aangeboden krijgen, vertaald naar wat dit per leeftijdsgroep betekent. Uiteindelijk willen wij dat ze een eigen ik-rapport kunnen maken, waarin ze aangeven hoe het gaat met deze executieve functies.

Op het VO wordt een grote mate van zelfredzaamheid en zelfsturing verwacht. Dit neemt ook toe naar mate je dichtert richting het eindexamenjaar gaat. Werkers worden tijdens vaklessen en mentorlessen begeleid en gestimuleerd om zich hierin te ontwikkelen. Bijvoorbeeld in het plannen en organiseren van de weektaak of in het samenwerken bij groepsopdrachten. Op het VO worden vaak problemen omtrent de volgende executieve functies gezien: het (werk)geheugen, plannen + organiseren en taakininitiatie.

Omdat iedere werker anders is en dus ook maatwerk in de begeleiding nodig heeft, worden werkers met serieuze problemen in de executieve functies vaak in een 1-op-1-arrangement begeleid. Belangrijk in het proces is dat een kind erkent en herkent waar het aan moet werken en dat het openstaat voor hulp. Het doel van het arrangement is om de werkers handvatten te geven hoe zij hun executieve functies kunnen verbeteren. Voorbeelden hiervan zijn stappenplannen samen opstellen over hoe om te gaan met bepaalde situaties of samen kijken naar de planning en organisatie van het werk en hoe dit te prioriteren. Dit laatste gaat vaak door middel van het werken met fysieke planners, zodat het brein ook via andere zintuigen geprikkeld wordt en de werker een beter gevoel van tijd krijgt.

Belangrijk is het om te beseffen dat niet iedere werker op hetzelfde moment tegen dezelfde problemen aanloopt. Hierdoor zijn maatwerk en een goed oog (en de juiste meetinstrumenten) noodzakelijk. Indien nodig zal - in overleg met ouders - de hulp van orthopedagogen ingeschakeld worden om nog gericht te kunnen vaststellen waar de achterstanden zitten en hoe de werkers thuis en op school hier het beste mee om kunnen gaan.

Ook thuis kunt u zicht krijgen op de executieve functies van uw kind, door samen gezelschapsspelletjes te spelen. Bij memory is bijvoorbeeld de landkaart van belang. Bij een reactiespel als Halli Galli zijn het anker, het kompas en de schroef betrokken. Mens-erger-je-niet is natuurlijk een goed voorbeeld van een spel waarbij de toerenteller en het roer een rol spelen. Bij moeilijkere denkspellen zoals schaken komt de kapiteinspet van pas. Mocht u na het lezen van dit artikel meer over dit onderwerp willen lezen, dan

kunnen wij u het boek *Gedrag in uitvoering* aanbevelen, geschreven door Diana Smidts en Mariëtte Huizinga. Ook kunt u de begin december naar alle ouders gemaakte hand-out van de ouderavond bekijken.

Bron: Maureen Kramer-Tinnemeier - Actief Executief

Aukje Brandenburg (BO),
Yolanke Groeneveld (BO) en Niels Kleijwegt (VO)

Bint is back

Wat een duivelse streek! Contact gevaarlijk maken. Aanraken, knuffelen, zoenen, omhelzen, huggen, alles wat ons zelfvertrouwen geeft, veerkracht aan onze benen geeft, onze borst de adem geeft om de dag mee aan te gaan: gevaarlijk. Houd afstand. Wat een inbreuk op ons leven!

We wisten het wel maar we weten het nu weer beter: we kunnen niet zonder. We willen niet zonder. We ontlene zekerheid aan contact. Contact hebben met elkaar geeft veiligheid. Contact maakt dat we weten wat we hebben aan elkaar. Contact maakt dat we wat willen doen voor elkaar. Contact inspireert, motiveert, trekt ons uit onze eigen boerenmoddersloot. En natuurlijk, er zijn omstandigheden waarin contact niet mogelijk is. Dan schakelen we van nature volautomatisch over op de overlevingsmodus, standje 'veilig'. Die modus werkt zolang het moet en wellicht kan de evolutie deze hinderlijke behoefte aan contact ooit wegmutteren, maar vooralsnog moeten we ermee *deelen*.

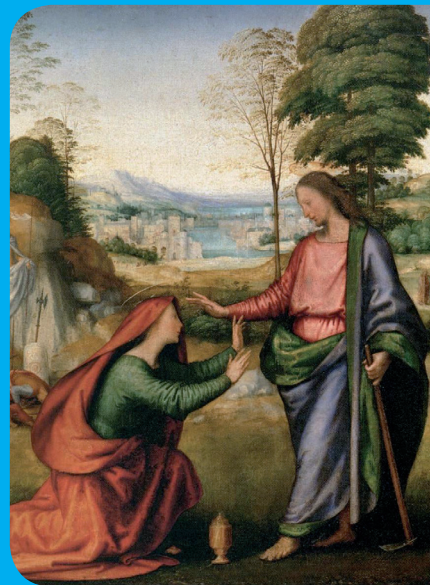
Ook voor het onderwijs blijkt contact essentieel. Het onlineonderwijs dat de noodgedwongen afstand tussen werker en medewerker digitaal overbrugt, schiet op het punt van contact tekort. Het is nog te vroeg om te zeggen of dit ook uit de resultaten blijkt maar de kwaliteit van het werk zal ongetwijfeld lijden onder het motivatieverlies waar nogal wat werkers en ook sommige medewerkers mee kampen. Zien en gezien worden is immers een van de grondslagen van ons werken in teams en domeinen. In

het dagelijks leerhuis is contact de basis van het samenwerken van werkers en medewerkers en werkers onderling. Het finetunen van begrip, vragen stellen en antwoorden horen en daarop direct reageren, feedback geven aan elkaar, uitleg aanpassen aan gezichts-uitdrukkingen, stiltes begrijpen: het hele instrumentarium van de interactie wordt vervangen door een zendkanaal dat lijdt onder vertraging en afstand. Didactisch kunst- en vliegwerk kan dat verlies deels compenseren en dat komt met name de werkers ten goede die in staat zijn hun werk te organiseren en hun motivatie te vervangen door discipline.

We weten dat het onze tieners niet ontbreekt aan goede wil, maar dat ze

deze wil vaak moeilijker in daden omzetten. Aanmoediging, controle, dagstructuur en een dwingend oog bieden dan nuttige ondersteuning. Maar ook dat blijkt op afstand moeilijk te realiseren. Thuis onderwijs volgen verandert het bereik van het gezag van school. De medewerker van wie de les in de woonkamer klinkt, verwacht van de leerling dezelfde bereidheid aan de les deel te nemen als op school. Het blijkt echter dat werkers met deze verwachting verschillend omgaan. Want waarom zou je geen les vanuit je bed kunnen volgen? Waarom kun je dat instructiefilmpje niet later kijken? Waarom moet je luisteren naar een monoloog van iemand die jou niet ziet en geen rekening wil houden met jouw concentratieproblemen en je behoefte

**“Wat een duivelse streek!
Contact gevaarlijk maken.
Aanraken, knuffelen,
zoenen, omhelzen,
huggen, alles wat ons
zelfvertrouwen geeft.”**

aan afwisseling? Werkers hebben een keur aan argumenten en gelegenheidsargumenten om het niet willen of kunnen volgen van een online les te verklaren. De macht van de medewerkers om hier invloed op uit te oefenen is beperkt.

DE 'THUISWERK VIDEO CALL' BINGO

"Horen jullie mij?"	Geluid van kinderen of dieren op de achtergrond	"Ho, ik stond nog op mute"	"Ik hoor mezelf in de echo"
Iemand die denkt dat ie op mute staat en thuis een heel gesprek begint...	Lawaai en gekraak	"Kan je een slide terug?"	"Kan de rest op mute?"
"Je viel weg!"	"Ik moet echt weg om..."	"We wachten nog even tot dat iedereen er is"	"Kan je dat nog een keer herhalen?"
"M'n internetverbinding is slecht"	"Kunnen jullie mijn scherm zien?"	"Hallo? ... Hallo?"	"Sorry, ga jij maar eerst"

Foto's en illustraties: Marijn Backer

'Laat ze dan hun camera aanzetten,' adviseren sommige ouders. 'Zorg dat je kunt meekijken met wat ze doen! Verwacht van de werkers dat ze friskgewassen aan tafel zitten, boeken op tafel, klaar voor de les.' Maar is het een verantwoordelijkheid van school dat werkers uit hun bed komen voor een online les?

Voor wie de situatie niet kent: werkers houden er niet van om live in beeld te zijn. In plaats van hun gezicht, ziet de lesgevende medewerker een zogenaamde avatar: een afbeelding van een staatsheld, een cactus, Dion Graus in een badkuip, het blad van een grote plant, noem maar op. Sommige medewerkers vinden de schroom van werkers om zich voor de camera te vertonen moeilijk te begrijpen, temeer daar zij kennelijk zonder enige moeite hun persoonlijke data afstaan aan sociale media.

Wat maakt deze situatie voor hen anders? Een kleine greep uit de bezwaren: 'Je kunt niet zien wie er naar je kijkt.' 'Soms zijn er mensen die niet op school zitten in de les.' 'Ze kunnen je fotograferen, je bent weerloos in beeld'. 'Iedereen ziet je als je een fout antwoord geeft.' 'Het gebruik van de microfoon is al eng genoeg.' Los van deze bezwaren, wat verwacht een medewerker van dertig hem in hondenhokjes aanstarende gezichtjes? Hij kan zien dat ze er zijn. Hij kan zien wanneer ze opstaan en weglopen. Hij kan niet zien of ze echt werken. Hij moet voortdurend voorkomen dat ze gekke bekken trekken naar elkaar, dat ze de camera gebruiken voor ongein. Hij houdt toezicht als een schoolmeester uit de 19e eeuw. Frontaal, handjes op tafel, snuitje gestreken, braaf. Bint is back.

Er zijn andere manieren om werkers bij de online lessen te betrekken. We kunnen deze manieren samen met hen

ontdekken. Het is niet nodig om van onze kinderen te vragen zich zonder de veiligheid van het gewone live contact dus onbeschermd bloot te stellen aan de blikken van de onzichtbare groep. Het is onwenselijk de persoonlijke veiligheid van kinderen op te offeren aan de onvermijdelijke beperkingen van de techniek en onze wens te doen alsof dit geen bijzondere situatie is. Misschien is dit verhaal uit de Talmoed wel leerzaam voor ons.

Het gebeurde eens dat een leeuw tijdens het eten bijna stikte in een been. In zijn hoedanigheid van koning der dieren liet hij de volgende boodschap verspreiden door heel het woud: degene die hem zou verlossen van het been, zou een prachtig cadeau ontvangen. De ooievaar verscheen en met zijn lange snavel lukte het hem het been eruit te halen. Daarop eiste hij zijn beloning. De leeuw antwoordde hem: welke beloning? Ben je er niet tevreden mee dat je in de muil van de leeuw bent beland en er weer levend uit bent gekomen?

Overleven is al een wonder op zich. Laten we vooral het gemis aan contact blijven voelen. Des te heerlijker als onze werkers straks weer in levenden lijve voor ons staan, bruisend van energie, sprankelend blij met elkaar, met ons en met school.

Marijn Backer